NN 18/2018 (23.2.2018.), Zakon o tržištu plina

HRVATSKI SABOR

372

Na temelju članka 89. Ustava Republike Hrvatske, donosim

ODLUKU
O PROGLAŠENJU ZAKONA O TRŽIŠTU PLINA

Proglašavam Zakon o tržištu plina, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 16. veljače 2018.

Klasa: 011-01/18-01/22
Urbroj: 71-06-01/1-18-2
Zagreb, 22. veljače 2018.

Predsjednica
Republike Hrvatske
Kolinda Grabar-Kitarović, v. r.

ZAKON
O TRŽIŠTU PLINA

I. OPĆE ODREDBE

Predmet Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom uređuju pravila i mjere za sigurnu i pouzdanu proizvodnju, transport, skladištenje, upravljanje terminalom za ukapljeni prirodni plin (u daljnjem tekstu: UPP), distribuciju i opskrbu plinom, upravljanje mjestom za opskrbu UPP-om i/ili stlačenim prirodnim plinom (u daljnjem tekstu: SPP), organiziranje tržišta plina kao dijela plinskog tržišta Europske unije te se uređuje i postupanje u vezi s provedbom ovoga Zakona. Ovim se Zakonom utvrđuju pravila koja se odnose na zaštitu kupaca, organiziranje i funkcioniranje plinskog sektora, koncesija za distribuciju plina i koncesija za izgradnju distribucijskog sustava, pravo pristupa treće strane, model bilančnih skupina, otvoren pristup tržištu, utvrđivanje obveza općih usluga i prava kupaca plina, a koja uključuju prava krajnjih kupaca, odvojeno vođenje poslovnih knjiga, financijskih izvješća, pravila pristupa plinskom sustavu, načela uzajamnosti i prekogranični transport plina.

(2) Pravila utvrđena ovim Zakonom i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona primjenjuju se na prirodni plin i sve druge vrste plinova (bioplin, miješani plin, plin iz biomase i UPP) u onoj mjeri u kojoj se takvi plinovi mogu tehnički i sigurno primješavati u tok prirodnog plina i tako distribuirati kroz plinski sustav.

Primjena pravne stečevine Europske unije

Članak 2.

(1) Ovim se Zakonom u zakonodavstvo Republike Hrvatske preuzima Direktiva 2009/73/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o zajedničkim pravilima za unutarnje tržište prirodnog plina i stavljanju izvan snage Direktive 2003/55/EZ (Tekst značajan za EGP) (SL L 211, 14. 8. 2009.).

(2) Ovim Zakonom osigurava se provedba sljedećih uredbi Europske unije:

– Uredba (EZ) br. 715/2009 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. srpnja 2009. o uvjetima za pristup mrežama za transport prirodnog plina i stavljanju izvan snage Uredbe (EZ) br. 1775/2005 (Tekst značajan za EGP) (SL L 211, 14. 8. 2009), u daljem tekstu: Uredba (EZ) br. 715/2009

– Uredba (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2011. o cjelovitosti i transparentnosti veleprodajnog tržišta energije (Tekst značajan za EGP) (SL L 326, 8. 12. 2011.), u daljnjem tekstu: Uredba (EU) br. 1227/2011

– Uredba (EU) 2017/1938 Europskog parlamenta i Vijeća od 25. listopada 2017. o mjerama zaštite sigurnosti opskrbe plinom i stavljanju izvan snage Uredbe (EU) br. 994/2010 (Tekst značajan za EGP) (SL L 280, 28. 10. 2017), u daljnjem tekstu: Uredba (EU) 2017/1938.

Definicije pojmova

Članak 3.

(1) Pojmovi koji se koriste u ovom Zakonu imaju značenja utvrđena propisima kojim se uređuje energija i regulacija energetskih djelatnosti.

(2) Pojedini pojmovi u smislu ovoga Zakona imaju sljedeća značenja:

1. *Bilančna skupina* znači skupina s jednim ili više energetskih subjekata koju organizira i vodi voditelj bilančne skupine

2. *Certifikacija operatora transportnog sustava* znači postupak kojim se utvrđuje sukladnost operatora sustava s odredbama ovoga Zakona kojima se uređuje razdvajanje i neovisnost operatora transportnog sustava

3. *Certifikat* znači akt koji u postupku certificiranja izdaje Hrvatska energetska regulatorna agencija i kojim se potvrđuje da operator transportnog sustava ispunjava uvjete glede njegova razdvajanja i neovisnosti, uvjete financijske, materijalne, tehničke i kadrovske opremljenosti te druge uvjete propisane ovim Zakonom

4. *Derivat za trgovanje plinom* znači financijski instrument naveden sukladno zakonu kojim se uređuje tržište kapitala, kada se ta izvedenica odnosi na plin

5. *Distribucija plina* znači razvod plina distribucijskim sustavom visoke, srednje i niske tlačne razine radi isporuke plina krajnjim kupcima, uključujući pomoćne usluge, a isključujući opskrbu plinom

6. *Distribucijski sustav* znači sustav plinovoda i ostalih pripadajućih objekata i opreme koji su u vlasništvu i/ili kojima upravlja operator distribucijskog sustava, a koji se koristi za distribuciju plina, nadzor i upravljanje, mjerenje i prijenos podataka

7. *Dugoročno planiranje* znači planiranje opskrbnih količina plina i kapaciteta plinskog sustava na dugoročnoj osnovi radi zadovoljenja potražnje sustava za plinom, diversifikacije dobavnih pravaca i osiguranja opskrbe kupaca

8. *Energetski subjekt* znači pravna ili fizička osoba koja obavlja najmanje jednu od energetskih djelatnosti iz članka 4. ovoga Zakona te je odgovorna za komercijalne i tehničke zadaće i poslove koji su u vezi s tim djelatnostima, ali ne uključuje krajnje kupce

9. *Energija uravnoteženja* znači plin koji je predan u transportni sustav ili preuzet iz transportnog sustava radi uravnoteženja transportnog sustava

10. *Horizontalno integrirani subjekt* znači energetski subjekt za plin koji osim energetskih djelatnosti u sektoru plina obavlja najmanje jednu djelatnost izvan sektora plina

11. *Hrvatska energetska regulatorna agencija (u daljnjem tekstu: Agencija)* znači nezavisan regulator energetskih djelatnosti osnovan posebnim zakonom i s ovlastima propisanim odredbama ovoga Zakona, zakona kojim se uređuje energija i regulacija energetskih djelatnosti

12. *Integrirani energetski subjekti* znači povezani subjekti koji mogu biti vertikalno ili horizontalno integrirani

13. *Izravni plinovod* znači plinovod kojim je ostvarena izravna povezanost s mrežom proizvodnih plinovoda ili plinskim sustavom, a koji dopunjuje međusobno povezani sustav

14. *Kontrola* znači prava, ugovori i druga sredstva koja odvojeno ili u kombinaciji, imajući u vidu činjenično stanje ili zakonske odredbe, daju mogućnost odlučujućeg utjecaja na energetski subjekt, posebno putem vlasništva ili prava na korištenje cjelokupne ili dijela imovine energetskog subjekta te prava ili ugovori koji daju odlučujući utjecaj na sastav, glasovanje ili odlučivanje tijela energetskog subjekta

15. *Krajnji kupac* znači kupac koji kupuje plin za vlastitu uporabu

16. *Kupac iz kategorije kućanstvo* znači krajnji kupac koji kupuje plin za potrošnju u vlastitom kućanstvu

17. *Kupac* znači veleprodajni ili krajnji kupac plina ili poduzeće za plin koje kupuje plin

18. *Kupac koji nije kućanstvo* znači kupac koji kupuje plin koji nije namijenjen uporabi u vlastitom kućanstvu

19. *Međudržavni spojni plinovod* znači plinovod koji prelazi ili premošćuje granicu između država članica isključivo u svrhu povezivanja transportnih sustava tih država članica

20. *Međusobno povezani sustav* znači dva ili više sustava koji su povezani jedan s drugim

21. *Ministar* znači ministar nadležan za energetiku

22. *Ministarstvo* znači ministarstvo nadležno za energetiku

23. *Mjesto za opskrbu UPP-om i/ili SPP-om* znači objekt za opskrbu UPP-om i/ili SPP-om koji se sastoji od fiksnog ili mobilnog objekta, objekta na moru ili drugih sustava

24. *Mreža proizvodnih plinovoda* znači svaki plinovod ili mreža plinovoda koji su izgrađeni kao dio projekta eksploatacije nafte ili plina ili se koriste za dovođenje plina iz jednog ili više takvih projekata u postrojenje za preradu ili terminal ili obalni terminal

25. *Neovlaštena potrošnja plina* znači samovoljno priključenje na distribucijski sustav ili transportni sustav, preuzimanje plina mimo obračunskog mjernog mjesta ili putem plinomjera za koji je dokazano da je onesposobljen za ispravan rad te preuzimanje plina putem plinomjera kod kojega je ovjerna oznaka Državnog zavoda za mjeriteljstvo, ovlaštenog mjeritelja Državnog zavoda za mjeriteljstvo, proizvođača plinomjera, operatora distribucijskog sustava ili operatora transportnog sustava uništena, promijenjena, uklonjena ili na bilo koji drugi način oštećena

26. *Novi infrastrukturni objekt* znači objekt plinskog sustava koji nije dovršen do 26. travnja 2007.

27. *Novi opskrbljivač plinom* znači opskrbljivač plinom s kojim krajnji kupac sklapa novi ugovor o opskrbi plinom

28. *Odstupanje* znači razlika između predanih i preuzetih količina plina iz transportnog sustava, promatrano u određenom razdoblju

29. *Operativna akumulacija* znači količina plina koja je stlačivanjem uskladištena u transportnom sustavu, isključujući plin za tehnološke kapacitete kojima se isključivo koristi operator transportnog sustava

30. *Operator distribucijskog sustava* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost distribucije plina i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj distribucijskog sustava na određenom području i gdje je izvodivo, njegovo povezivanje s drugim sustavima te za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da zadovoljava razumne potrebe za distribucijom plina

31. *Operator mjesta za opskrbu UPP-om i/ili SPP-om* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost upravljanja mjestom za opskrbu UPP-om i/ili SPP-om i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj mjesta za opskrbu UPP-om i/ili SPP-om

32. *Operator sustava skladišta plina* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost skladištenja plina i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj sustava skladišta plina

33. *Operator terminala za UPP* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost upravljanja terminalom za UPP i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj terminala za UPP

34. *Operator transportnog sustava* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost transporta plina i odgovoran je za rad, održavanje i razvoj transportnog sustava na određenom području i gdje je izvodivo, njegovo povezivanje s drugim sustavima te za osiguranje dugoročne sposobnosti sustava da zadovoljava razumne potrebe za transportom plina

35. *Operator tržišta plina* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost organiziranja tržišta plina odnosno pravna osoba s javnim ovlastima, koja je odgovorna za organiziranje tržišta plina, upravljanje trgovinskom platformom i registrom obračunskih mjernih mjesta prema ovome Zakonu

36. *Opskrba plinom* znači prodaja ili preprodaja plina kupcu, uključujući prodaju ili preprodaju UPP-a i SPP-a

37. *Opskrba u obvezi javne usluge* znači opskrba plinom koja se u općem gospodarskom interesu obavlja po reguliranim uvjetima radi osiguravanja sigurnosti, redovitosti, kvalitete i cijene opskrbe kućanstava

38. *Opskrbljivač plinom* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost opskrbe plinom

39. *Opskrbljivač u obvezi javne usluge* znači opskrbljivač plinom koji obavlja energetsku djelatnost opskrbe u obvezi javne usluge

40. *Opskrbljivač u poteškoćama* znači opskrbljivač koji za razdoblje od najmanje 60 dana nije ispunio dospjele novčane obveze prema drugim energetskim subjektima

41. *Plinska godina* znači razdoblje koje počinje u 6.00 sati 1. listopada tekuće godine i traje do 6.00 sati 1. listopada iduće godine, osim ako nije drugačije određeno propisima Europske unije

42. *Plinski sustav* znači sustav povezanih postrojenja i vodova koji obuhvaća transportni sustav, distribucijski sustav, sustav skladišta plina i terminal za UPP

43. *Pomoćne usluge* znači sve usluge potrebne za pristup i rad transportnog sustava, distribucijskog sustava, sustava skladišta plina i terminala za UPP, uključujući uravnoteživanje transportnog sustava, umješavanje inertnih plinova, umješavanje i utiskivanje inertnih plinova, osim objekata rezerviranih isključivo za obavljanje osnovne djelatnosti operatora transportnog sustava

44. *Postojeći opskrbljivač plinom* znači opskrbljivač plinom koji opskrbljuje plinom krajnjeg kupca do dana početka primjene novog ugovora o opskrbi plinom

45. *Povezani subjekti* znači povezana društva sukladno propisu kojim se uređuju trgovačka društva

46. *Povlašteni kupac* znači kupac koji je slobodan kupiti plin od opskrbljivača po vlastitom izboru

47. *Prihvat i otprema UPP-a* znači korištenje terminala za UPP za ukapljivanje plina ili prihvat, iskrcaj i uplinjavanje UPP-a, daljnju otpremu plina u povezani plinski sustav, uključujući privremeno skladištenje UPP-a u svrhu uplinjavanja i pomoćne usluge

48. *Priključak* znači fizički priključak na transportni sustav ili distribucijski sustav prema propisanim uvjetima

49. *Proizvodnja prirodnog plina* znači način na kojem se u proizvodnom postrojenju postiže da prirodni plin zadovolji uvjete o kvaliteti plina sukladno aktu iz članka 95. ovoga Zakona, a nakon eksploatacije prirodnog plina, koja se obavlja sukladno propisima iz područja istraživanja i eksploatacije ugljikovodika, kako bi se mogao tehnički i sigurno transportirati ili distribuirati kroz plinski sustav, uključujući njegovu prodaju i isporuku

50. *Proizvođač prirodnog plina* znači pravna ili fizička osoba koja sudjeluje na tržištu, a proizvodi prirodni plin

51. *Registar obračunskih mjernih mjesta* znači jedinstvena elektronička baza podataka o obračunskim mjernim mjestima krajnjih kupaca svih operatora distribucijskih sustava i operatora transportnog sustava u Republici Hrvatskoj

52. *Regulirane energetske djelatnosti* znači djelatnosti čije uvjete i odredbe, koji mogu uključivati cijenu/naknadu/tarifu za obavljanje usluge i kvalitetu usluge, određuje Agencija

53. *Sigurnost* znači sigurnost opskrbe plinom i tehničku sigurnost plinskog sustava u cijelosti i svim njegovim dijelovima

54. *Skladištenje plina* znači utiskivanje plina u sustav skladišta plina, skladištenje plina u radnom volumenu sustava skladišta plina i povlačenje plina iz sustava skladišta plina, uključujući pomoćne usluge

55. *Stlačeni prirodni plin (SPP)* znači plin u plinovitom stanju stlačen na tlak veći od 100 bara

56. *Sustav skladišta plina* znači objekt koji je u vlasništvu i/ili kojim upravlja operator sustava skladišta plina, koji se koristi za skladištenje plina, nadzor i upravljanje, mjerenje i prijenos podataka, uključujući i dio terminala za UPP koji se koristi za skladištenje, ali isključujući dio koji se koristi za proizvodne operacije i objekte kojima se isključivo koristi operator transportnog sustava

57. *Terminal za UPP* znači terminal koji se koristi za ukapljivanje prirodnog plina ili prihvat, iskrcaj i ponovno uplinjavanje UPP-a, uključujući pomoćne usluge i privremeno skladištenje potrebno za postupak ponovnog uplinjavanja i daljnju otpremu u transportni sustav, ali isključujući dijelove terminala za UPP koji se koriste za skladištenje

58. *Transport plina* znači prijenos plina kroz transportni sustav, isključujući opskrbu plinom i trgovinu plinom, a uključujući tranzit plina i pomoćne usluge

59. *Transportni sustav* znači objekt koji je u vlasništvu i/ili kojim upravlja operator transportnog sustava, a koji čine sustav visokotlačnih plinovoda, kompresorske stanice, mjerne stanice, mjerno-redukcijske stanice, plinski čvorovi i ostali tehnološki objekti i oprema koji se koriste za transport plina, nadzor i upravljanje, mjerenje i prijenos podataka, isključujući mrežu proizvodnih plinovoda i visokotlačne distribucijske plinovode, uključujući plin za tehnološke kapacitete kojima se isključivo koristi operator transportnog sustava i operativnu akumulaciju

60. *Treća država* znači svaka država koja nije članica Europske unije

61. *Trgovac plinom* znači energetski subjekt koji obavlja energetsku djelatnost trgovine plinom kao tržišnu djelatnost

62. *Trgovina plinom* znači kupnja i prodaja plina, isključujući prodaju plina krajnjem kupcu

63. *Trgovinska platforma* znači mjesto organizirane trgovine kratkotrajnim standardiziranim proizvodima sukladno Uredbi (EU) br. 312/2014

64. *Ugovor o opskrbi plinom* znači ugovor o opskrbi plinom, a koji ne uključuje derivate za trgovanje plinom

65. *Ugroženi kupac* znači krajnji kupac iz kategorije kućanstvo koji zbog svog socijalnog položaja i/ili zdravstvenog stanja ima pravo na isporuku plina prema posebnim uvjetima

66. *Ukapljeni prirodni plin (UPP)* znači pročišćeni plin koji je rashlađivanjem pretvoren u tekuće stanje

67. *Usluga uravnoteženja* znači usluga kojom se osigurava dugoročna ponuda energije uravnoteženja koju koristi operator transportnog sustava za uravnoteženje transportnog sustava, sukladno Uredbi (EU) br. 312/2014

68. *Veleprodajni kupac* znači fizička ili pravna osoba, različita od operatora transportnog sustava ili operatora distribucijskog sustava, koja kupuje plin radi daljnje prodaje unutar ili izvan sustava gdje ima poslovni nastan

69. *Vertikalno integrirani subjekt* znači energetski subjekt za plin ili više povezanih energetskih subjekata za plin, nad kojim ista osoba ili osobe imaju pravo direktno ili indirektno provoditi kontrolu i koji obavlja najmanje jednu od sljedećih djelatnosti: transport plina, distribucija plina, skladištenje plina i upravljanje terminalom za UPP te jednu od sljedećih djelatnosti: trgovina plinom, opskrba plinom i proizvodnja prirodnog plina

70. *Virtualna točka trgovanja* znači mjesto trgovine plinom nakon njegova ulaska u transportni sustav, a prije njegova izlaska iz transportnog sustava, uključujući sustav skladišta plina

71. *Voditelj bilančne skupine* znači energetski subjekt koji organizira i vodi bilančnu skupinu i odgovoran je za usklađivanje količina plina koje se, za bilančnu skupinu koju organizira i vodi, predaju u transportni sustav i preuzimaju iz transportnog sustava

72. *Zajamčena opskrba* znači obveznu javnu uslugu opskrbe plinom prema reguliranim uvjetima krajnjem kupcu, priključenom na distribucijski sustav, koji je pod određenim uvjetima ostao bez opskrbljivača

73. *Zajamčeni opskrbljivač* znači opskrbljivač plinom koji obavlja zajamčenu opskrbu

74. *Zaštićeni kupac* znači kupac koji ima pravo na opskrbu određenom količinom plina u slučaju djelomičnog poremećaja u opskrbi plinom.

Energetske djelatnosti u sektoru plina

Članak 4.

(1) Energetske djelatnosti u smislu ovoga Zakona su:

1. proizvodnja prirodnog plina
2. transport plina
3. skladištenje plina
4. upravljanje terminalom za UPP
5. distribucija plina
6. organiziranje tržišta plina
7. trgovina plinom
8. opskrba plinom
9. upravljanje mjestom za opskrbu UPP-om i/ili SPP-om.

(2) Energetske djelatnosti, u smislu ovoga Zakona, obavljaju se kao javne usluge i kao tržišne djelatnosti.

(3) Energetska djelatnost iz stavka 1. točke 8. ovoga članka, kada se obavlja kao tržišna djelatnost, uključuje opskrbu plinom kupaca na tržištu plina.

(4) Energetska djelatnost iz stavka 1. točke 8. ovoga članka, kada se obavlja kao javna usluga, uključuje opskrbu plinom u obvezi javne usluge i zajamčenu opskrbu plinom.

(5) Energetski subjekti iz stavka 4. ovoga članka koji obavljaju energetsku djelatnost opskrbe plinom kao javnu uslugu mogu obavljati energetsku djelatnost opskrbe plinom i kao tržišnu djelatnost ako primijene odredbe članka 77. ovoga Zakona.

(6) Pravne i fizičke osobe mogu obavljati energetske djelatnosti iz stavka 1. ovoga članka samo na temelju rješenja kojim se dozvoljava obavljanje te djelatnosti (u daljnjem tekstu: dozvola) sukladno propisu kojim se uređuje energija, osim ako drugačije nije propisano ovim Zakonom.

(7) Iznimno od stavka 6. ovoga članka, za energetsku djelatnosti iz stavka 1. točke 9. ovoga članka nije potrebno ishoditi dozvolu ako se ta energetska djelatnost obavlja isključivo za vlastite potrebe.

Interes Republike Hrvatske

Članak 5.

(1) Sigurna opskrba plinom smatra se ključnim elementom javne sigurnosti i u smislu ovoga Zakona predstavlja:

– osiguravanje isporuke plinom i

– tehničku sigurnost proizvodnje, transporta, skladištenja, distribucije i potrošnje plina.

(2) Osiguravanje dostatne proizvodnje i isporuke plina potrebne za život i rad građana te poslovanje i razvoj gospodarskih i društvenih subjekata i njihova opskrba plinom na siguran, pouzdan i kvalitetan način, po tržišnim cijenama, kao i razvoj plinskog sustava, od interesa je za Republiku Hrvatsku.